

Živko Bergant

**ANALIZA POSLOVANJA
OD TEORIJE DO PRAKSE
(računovodski in finančni vidiki)**

Predgovor

Analiza poslovanja obravnava izredno široko področje, zato je tudi literatura o tej temi razmeroma obsežna. Kljub temu ocenjujem, da obstajata nenehna potreba in tudi možnost nadaljnjega razvoja analize poslovanja v številnih smereh.

Zato je pričujoče delo ožje usmerjeno predvsem v računovodske in finančne vidike analize poslovanja, ki po moji oceni niso niti zadovoljivo predstavljeni v razpoložljivi literaturi niti niso dovolj razširjeni v praksi. Ocenjujem, da bi lahko imela podjetja, ob upoštevanju prave izrazne moči računovodskih kazalcev in kazalnikov, bistveno manj težav s svojo plačilno sposobnostjo.

Temeljni namen dela je torej zapolniti nekatere vrzeli v teoriji, obenem pa približati ugotovitve za neposredno uporabo analitikov v praksi. Zato nikakor ni bil namen ponavljati vseh že znanih dosežkov iz dosegljive literature, kar seveda pomeni, da so nekatera področja analize poslovanja neenakomerno obravnavana. Bralec lahko sam uravnoteži posamezna poglavja s pomočjo dodatno navedenih virov v sprotih opombah. Nepotrebno povzemanje iz teh virov bi namreč obremenilo sedanje besedilo in preprečilo njegovo ožjo usmerjenost.

Temeljna značilnost dela je usmerjenost na računovodske informacije, ki pa so, kljub svojim pomanjkljivostim, osnovno izhodišče za oblikovanje podlag za poslovno odločanje. Podrobneje so obravnavane tiste informacije, ki v literaturi niso dovolj ali pa dovolj dobro pojasnjene.

Obravnavam predvsem dve temeljni orodji analize poslovanja, to so poslovni tokovi in kazalniki. Vzrok je preprost. Obe vrsti orodij sta v strokovni literaturi običajno obravnavani samo delno, glede na namen posameznega gradiva.

Pogosto najdemo poudarek predvsem na izračunih kazalcev in kazalnikov, manj pa na prikazu njihove izrazne moči kot osnove za poslovno odločanje. Izrazna moč poslovnih tokov je praviloma pomanjkljivo obravnavana, glede na to, kaj vse lahko povedo. V zvezi s kazalniki pa opazamo v literaturi (in na žalost tudi v posameznih visokošolskih učbenikih) nekatera pomanjkljiva in celo napačna pojasnjevanja. Pogosto je vzrok v nekritičnem povzemanju ali pa celo v

napačnem prevajanju tujih avtorjev, kar se potem nadaljuje v delih naših avtorjev.

Zato je cilj tega dela sistematično in celovito obravnavati obe vrsti orodij ter povezanost teh orodij. To po eni strani omogoča nadaljnji vsebinski razvoj kazalcev in kazalnikov, po drugi strani pa povečuje možnosti njihove uporabe v praksi.

Koliko je ta cilj dosežen, bo seveda odgovorila zainteresirana javnost. Zato dajem to delo tudi kot izziv in v kritično presojo. Vsaka pripomba bo zelo dobrodošla.

Ljubljana, 2013

Živko Bergant

napačnem prevajanju tujih avtorjev, kar se potem nadaljuje v delih naših avtorjev.

Zato je cilj tega dela sistematično in celovito obravnavati obe vrsti orodij ter povezanost teh orodij. To po eni strani omogoča nadaljnji vsebinski razvoj kazalcev in kazalnikov, po drugi strani pa povečuje možnosti njihove uporabe v praksi.

Koliko je ta cilj dosežen, bo seveda odgovorila zainteresirana javnost. Zato dajem to delo tudi kot izziv in v kritično presojo. Vsaka pripomba bo zelo dobrodošla.

Ljubljana, 2013

Živko Bergant

KAZALO

1 UVOD	9
2 OPREDELITEV ANALIZE	11
3 OPREDELITEV ANALIZE POSLOVANJA	12
3.1 Temeljna opredelitev	12
3.2 Analiza poslovanja in informacijski proces	15
3.3 Predmet, namen in cilji analize poslovanja	21
3.4 Analiza poslovanja kot proces	24
4 VSEBINA ANALIZE POSLOVANJA	34
4.1 Razsežnosti analize poslovanja	34
4.2 Področja analize poslovanja s systemskega vidika ...	37
4.3 Analiza in cilji poslovanja (premica ciljev)	41
5 VRSTE ANALIZE POSLOVANJA	43
5.1 Vrste analize	43
5.2 Računovodska in finančna analiza	49
5.3 Razvoj računovodskega analiziranja	51
6 PRVINE ANALIZE POSLOVANJA	53
7 KAZALCI	57
7.1 Stanja	57
7.2 Poslovni tokovi	58
7.2.1 Osnovne opredelitve	58
7.2.2 Razvoj računovodskega obravnavanja poslovnih tokov	59
7.2.3 Kritična presoja sedanjega stanja	63
7.2.4 Celovito obravnavanje poslovnih tokov	70
7.2.5 Urejanje poslovnih tokov	80
7.2.6 Razvrščanje poslovnih tokov	83
7.2.7 Pomembnejši izvedeni tokovi	95
7.2.7.1 Uvod	95
7.2.7.2 Tok sprememb trajnega kapitala	96
7.2.7.3 Tok finančnoposredniškega položaja	98
7.2.7.4 Tokovi kakovosti finančnoposredniškega položaja	100
7.2.7.5 Čisti denarni tok (denarni izid)	103
7.2.8 Povezanost temeljnih in izvedenih poslovnih tokov ...	115
7.2.9 Preoblikovanje poslovnih tokov	117
7.2.9.1 Izhodišča	117
7.2.9.2 Preoblikovanje poslovnoizidnih tokov	117

7.2.9.3	<i>Preoblikovanje tokov finančnoposredniškega položaja</i>	118
7.2.9.4	<i>Preoblikovanje tokov obratnega kapitala</i>	120
7.2.9.5	<i>Preoblikovanje tokov potrebe po obratnem kapitalu</i>	122
7.2.10	Pojasnjevanje poslovnih tokov.....	122
7.2.11	Tipologija poslovnih tokov	126
7.2.12	Pomen in slabosti poslovnih tokov.....	139
8	KAZALNIKI	142
8.1	Uvod	142
8.2	Razvrščanje kazalnikov	143
8.3	Povezanost kazalnikov s poslovnimi tokovi	152
8.4	Povezanost nekaterih sklopov kazalnikov	154
8.5	Oblikovanje kazalnikov	165
8.6	Preoblikovanje kazalnikov	168
8.6.1	Izhodišča	168
8.6.2	Preoblikovanje kazalnikov o učinkovitosti	168
8.6.3	Preoblikovanje kazalnikov o finančnoposredniškem položaju	170
8.6.4	Preoblikovanje kazalnikov v zvezi z obratnim kapitalom	171
8.6.5	Preoblikovanje kazalnikov v zvezi s kapitalsko ustreznostjo.....	173
8.7	Analiziranje kazalnikov	174
8.8	Pojasnjevanje kazalnikov	180
8.9	Tipologija kazalnikov	184
8.10	Želeni kazalniki.....	197
8.11	Prednosti in slabosti kazalnikov.....	200
9	ANALITSKO POROČILO	203
9.1	Opredelitev	203
9.2	Sestavljanje in vsebina analitskega poročila.....	203
9.3	Analiza poslovanja in letno poročilo.....	207
9.3.1	Izhodišča	207
9.3.1	Metodika poslovnih razkritij	214

10 ORGANIZIRANJE ANALIZIRANJA V PODJETJU 223

11 ETIKA IN ANALIZA POSLOVANJA.....	230
12 LASTNOSTI DOBREGA ANALITIKA	236
13 LITERATURA	239
13.1 Avtorska literatura.....	239
13.2. Druga literatura.....	247
14 PRILOGE	249
14.1 Primeri pojasnjevanja nekaterih kazalnikov (statični vidik)	249
14.2 Enačbe za analiziranje sprememb kazalnikov	254
14.3 Povezanost kazalcev in kazalnikov po področjih analiziranja	257
14.4 Povzetek izrazov v zvezi z optimalnimi kategorijami	260
14.5 Pregled uporabljenih kratic	261

Kazalo slik

<i>Slika 1: Delni sistemi poslovnega sistema s poslovnimi funkcijami.</i>	14
<i>Slika 2: Informacijski proces v informacijskem sistemu .....</i>	16
<i>Slika 3: Od podatka do informacije .....</i>	17
<i>Slika 4: Tridimenzionalni vidik informacij glede na namen .....</i>	20
<i>Slika 5: Sodilo analize in trirazsežnost cilja .....</i>	24
<i>Slika 6: Splošna metoda (koraki) analiziranja.....</i>	25
<i>Slika 7: Struktura procesa analiziranja.....</i>	27
<i>Slika 8: Proces analiziranja z vidika nalog .....</i>	33
<i>Slika 9: Časovne razsežnosti področij poslovnih odločitev .....</i>	38
<i>Slika 10: Povezanost analiziranja s strateškim načrtovanjem, z ekonomiko in s financami .....</i>	40
<i>Slika 11: Povezanost področij analize s ciljem podjetja.....</i>	42
<i>Slika 12: Računovodska in finančna analiza.....</i>	49
<i>Slika 13: Povezanost temeljnih računovodskih izkazov.....</i>	71
<i>Slika 14: Prikaz temeljnih poslovnih tokov .....</i>	74
<i>Slika 15: Kosmata bilanca poslovnih tokov.....</i>	75
<i>Slika 16: Povezanost bilančnih tokov .....</i>	95